

Sosyal Bilimler Eğitiminde Yenilikçi Yaklaşımlar Çalıştayı Sonuç Raporu

Sosyal Bilimler Eğitiminde Yenilikçi Yaklaşımlar Çalıştayı, İstanbul Gedik Üniversitesi'nin ev sahipliğinde toplam 8 farklı kurumdan 14 kişinin katılımıyla 12 Nisan 2019'da gerçekleşmiştir. 3 panelden oluşan çalıştayda yapılan sunumlara dair kısa bir değerlendirme aşağıda sunulmaktadır:

Panel I: Eğitim Sistemleri, Sınıf Büyüklüğü ve Verimlilik

Tartışmacı: Dr. Rahime Süleymanoğlu Kürüm, İstanbul Gedik Üniversitesi

Sosyo-Politik Ortam ve Eğitim

Dr. Aslı Telseren, Doğu Üniversitesi

Kalabalık Sınıflarda Derse Katılım Disiplini ve Öğrenme Takibi Konusunda bir Model Önerisi: Ders Güncesi

Dr. Besim Can Zırh, Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Geleneksel Ders Anlatım Tekniği ile Ters-Yüz Sınıf Modelinin Karşılaştırılması

Dr. Ayşegül Akdemir, İstanbul Gedik Üniversitesi

Sosyal Bilimler Eğitiminde Yenilikçi Yaklaşımlar Çalıştayı'nın ilk oturumu Eğitim Sistemleri, Sınıf Büyüklüğü ve Verimlilik konularına eğilmiştir. Oturumda ilk olarak Doğu Üniversitesi Sosyoloji Bölümünden Dr. Aslı Telseren Ömeroğlu 'Sosyo-Politik Ortam ve Eğitim' başlıklı sunumunu gerçekleştirmiş ve Fransa ve Türkiye'de farklı sosyo-ekonomik ve kültürel ortamlarda ve sınıf büyüklüklerinde hedef kitleye izlenebilecek farklı stratejilere değinmiştir. Dr. Telseren Ömeroğlu, 10 kişi kadar küçük gruplarda ve 250 kişi kadar büyük gruplarda öğrenmeyi verimli hale getirmek için kullandığı stratejileri paylaşmış ve ortaya sosyolojide hassas meseleleri tartışmanın ve ayrımcılık ile mücadele etmenin püf noktalarını sunmuştur.

Oturumun ikinci sunumunu Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyoloji Bölümünden Dr. Besim Can Zırh 'Kalabalık Sınıflarda Derse Katılım Disiplini ve Öğrenme Takibi Konusunda bir Model Önerisi: Ders Güncesi' başlığı altında gerçekleştirmiştir. Bu oturumda Dr. Zırh, yurtdışından model almış olduğu ve öğrencilerin öğrenmelerini kendileri takip etmesine imkân veren ders güncesi yöntemini tanıtmış ve farklı sınıf büyüklüklerinde uygulamaların verimliliğini tartışmıştır. Dr. Zırh gönüllü bir uygulama olarak sunmuş olduğu 'ders güncesi' yönteminin verimliliğine ilişkin öğrencilerin geri bildirimlerini katılımcılar ile paylaşmış ve yöntemin öğrenme verimliliğini önemli düzeyde artırdığını ve öğrenciler tarafından benimsendiğini ifade etmiştir.

Oturumun son sunumunu ise İstanbul Gedik Üniversitesi Sosyoloji Bölümünden Dr. Ayşegül Akdemir ‘Geleneksel Ders Anlatım Tekniği ile Ters-Yüz Sınıf Modelinin Karşılaştırılması’ adlı sunumu ile gerçekleştirmiştir. Farklı üniversitelerde ve farklı sınıf büyüklüklerinde her iki yöntemi de deneyimleyen Dr. Akdemir, yöntemlerin avantajları ve dezavantajlarından bahsetmiş, geleneksel ders anlatma yönteminin de öğrenme sürecinde öneminin altını çizerek tamamen terk edilmesinin de ders verimliliği üzerinde olumlu olmadığını ifade etmiştir. Ayrıca Dr. Akdemir, ters-yüz sınıf modelinin öğrencileri dinamik tutmakta ve dersin kavranması konusundaki önemine dikkat çekerken öğrenme takibini zorlaştırdığını ve ders incesi kaynakların takip edilmemesi durumunda öğrenmeyi olumsuz etkilediğine dikkat çekmiştir.

Sunumların sonunda ise İstanbul Gedik Üniversitesi Sosyoloji Bölümünden Dr. Rahime Süleymanoğlu-Kürüm’ün moderatörlüğünde, dinleyicilerin soruları üzerinden konu tartışılmıştır.

Panel II: Simülasyon ve Uygulama Odaklı Eğitim

Tartışmacı: Dr. Deniz Ünan Gökten, İstanbul Gedik Üniversitesi

Çevre Hukuku ve Politikaları Alanında Akademisyenlerin Kapasitesinin Yenilikçi Uygulamalarla Güçlendirilmesi

Dr. Zerrin Savaşan, Selçuk Üniversitesi

Dr. Hakan Ünay, Necmettin Erbakan Üniversitesi

Sosyal Bilimler Eğitiminde Sanatsal ve Görsel Yöntemler: Katılımcı Video ve Pecha Kucha Sunumu

Dr. Rahime Süleymanoğlu Kürüm, İstanbul Gedik Üniversitesi

Uygulama: Uluslararası İlişkiler Teorilerinin Oyunla Öğretimi: Taht Oyunları Simülasyonu

Dr. Seçkin Barış Gülmez, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Sosyal Bilimler Eğitiminde Yenilikçi Yaklaşımlar Çalıştayı’nın ikinci oturumu Simülasyon ve Uygulama Odaklı Eğitim konusunu ele alan sunumlardan oluşmaktaydı.

Oturumda ilk olarak Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü’nden Dr. Zerrin Savaşan, Dr. Hakan Ünay ile birlikte gerçekleştirdikleri, Çevre Hukuku ve Politikaları Alanında Akademisyenlerin Kapasitesinin Yenilikçi Uygulamalarla Güçlendirilmesi isimli projeyi aktardı. Proje, çevre hukuku politikaları

hakkında çalışan akademisyen ve öğrencilerin hukuk eğitiminde yeni yaklaşımlar konusunda farkındalık kazanmalarını ve alandaki çalışmaların pratikteki etkisini artırmayı hedeflemektedir. Proje kapsamında çevre sorunları ve çevre hukuku konularını içeren dersler öğrencilere farklı teknikler ile aktarılmaktadır. Derslerde bireylerin empati duygusunu geliştiren, çevre konularına duyarlılığı artıran ve olumsuz tutumları dönüştürmeye yönelik, dersten somut çıktılar alınmasını sağlayacak yaratıcı drama, hikâye anlatım tekniği, iş birliğine dayalı öğrenme gibi teknikler uygulanmaktadır. Proje farklı saha ve sivil toplum kuruluşlarına gezileri de içermektedir. Bunun yanında hem derste yer alan öğrenciler hem de akademisyenler / eğitmenler gerçekleşen proje ve aktarım tekniklerinin verimliliği hakkında değerlendirme anketleri yaparak, proje yürütücülerine geri bildirimde bulunmaktadır. Proje, özellikle çevre sorunları hakkında uygulamalı ve yaratıcı tekniklerin benimsenmesinin hem eğitimciler hem de öğrenciler açısından verimliliği önemli ölçüde artırdığını ortaya koymaktadır.

Oturumdaki ikinci sunum, İstanbul Gedik Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nden Dr. Rahime Süleymanoğlu- Kürüm tarafından gerçekleştirildi. Sosyal Bilimler Eğitiminde Sanatsal ve Görsel Yöntemler: Katılımcı Video ve Pecha Kucha Sunumu başlıklı bu bölümde, Süleymanoğlu-Kürüm yürütücülerinden olduğu 'Kadının Kalkınması ve Toplumsal Cinsiyet Politikalarının Avrupalılaşması' Jean Monnet Modülü çerçevesinde uygulanan eğitim yöntemlerini tanıttı. Modül kapsamında, öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitliği konusunu yenilikçi ve yaratıcı teknikler ile benimsemeleri hedeflenmektedir. Ders kapsamında öğrenciler toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda bir katılımcı video hazırlamaktadırlar. Öğrenciler, toplumsal cinsiyet eşitliği politikaları ana başlığı altında bir tema belirleyerek ekip çalışması yapabilmekte, senaryo yazımı, kurgu ve tasarım süreçleri deneyimlemektedirler. Her video toplumsal cinsiyet eşitliğine dair somut bir mesaj içermektedir. Bu sayede öğrencilerin dersin temel çıktılarını içselleştirirken kendilerinin de sürece aktif olarak katılmaları ve dersin önemli birer parçası olmaları sağlanmaktadır. Sunumda modülü alan öğrencilerin hazırladıkları katılımcı videolardan örnekler paylaşılmıştır. Sunum kapsamında aktarılan ikinci yöntem ise Pecha Kucha tekniğidir. Bu teknik, bireyin seçtiği konuyu her yirmi saniyede değişen yirmi görsel eşliğinde izleyicilere aktarımını öngören bir powerpoint sunum tekniğidir. Tek seferde çok şey anlatabilecek metaforik görsellerin kullanımı, süre sınırlaması sebebiyle sunucunun en önemli gördüğü noktaları sözel olarak aktarması, kişilerin bir konunun en temel noktalarını yakalamasını sağlamaktadır. Bununla birlikte, sunum

hazırlarken görsellerin seçimi kişiye yaratıcı olma ve önemsedığı mesajı vurucu biçimde aktarma imkânı vermektedir.

Oturumun son konuşması ise İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden Dr. Seçkin Barış Gülmez tarafından gerçekleştirildi. Uluslararası İlişkiler Teorilerinin Oyunla Öğretimi: Taht Oyunları Simülasyonu başlıklı sunumda, uluslararası ilişkilerde temel kuramsal yaklaşımların Dr. Gülmez tarafından geliştirilen simülasyon ile öğrencilere nasıl aktarıldığı paylaşılmıştır. Simülasyonun kullanıldığı ders kapsamında, öğrencilere ilk olarak temel Uİ kuramları tanıtılmaktadır. İlerleyen haftalarda ise Taht Oyunları dizisinin konusu ve ana problemi aktarılmaktadır. Öğrenciler gruplara ayrılarak, çekiliş ile bu kurmaca dünyada birer krallık rolünü seçmektedirler. Her grubun, kendilerine düşen krallık ve kuramsal yaklaşım bağlamında söz konusu ana problemi çözmek için strateji geliştirmesi gerekmektedir. Süreç boyunca öğrenciler kendi yaklaşımlarını diğer öğrencilere (krallıklara) tanıtmakta, hem de onları, geliştirdikleri stratejilerle politikalarına ikna etmeye çalışmaktadırlar. Bu simülasyon tekniği, realist, liberal ve inşacı yaklaşımların kavranmasını, içselleştirilmesini ve üçüne de eleştirel bakış geliştirilmesini olanaklı kılmaktadır.

Çalıştayın son bölümünde Dr. Gülmez'in simülasyon tekniğinin doğrudan deneyimlendiği bir uygulamalı oturum da gerçekleştirilmiştir.

Panel III: Ölçme-Değerlendirme

Tartışmacı: Dr. Ayşegül Akdemir, İstanbul Gedik Üniversitesi

Sosyoloji Eğitiminde Deneysel Yaklaşımlar: MCBÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü Örneği

Dr. Ayşe Gönüllü Atakan, Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Ölçme-Değerlendirmede Şeffaflık: İngiltere ve Türkiye Karşılaştırması

Dr. Deniz Ünan Göktan, İstanbul Gedik Üniversitesi

Bu panelde genel olarak ölçme değerlendirme ile ilgili sorunlar, özellikle de fazla sayıda ve bir birinden farklı ders verme sürecinde dersin ölçme aşamasında karşılaşılan güçlükler ve uygulanan yöntemler ele alınmıştır.

İlk sunum Manisa Celal Bayar Üniversitesi'nden Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Gönüllü Atakan tarafından gerçekleştirilmiş olup öncelikle üniversitenin ve sosyoloji bölümünün yapısal, mekânsal ve tarihsel özellikleri, sosyoloji öğrencilerinin profili ve üniversite eğitiminden beklentileri açıklanmıştır. Buna göre çok fazla sayıda sosyoloji bölümü açılması sonucu devlet üniversitelerinde de kontenjan sorunu yaşandığı ve bölümün taban puanlarının düştüğünden söz edilmiştir. Sunumun devamında ise ölçme-değerlendirme yöntemleri ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Uygulanan eğitim öğrencilere okuma verilmesi ve bunlar üzerinden tartışmaların yapılmasına dayanmaktadır. Ölçme ise dersin öğrenciye tanıtımı ve dersin ölçme sisteminin “öğrenci ile birlikte” karara bağlanması ile yapılmaktadır. Bilgiye ulaşmanın öğretilmesi amacıyla öğrencilere kopyala-yapıştır yöntemi ile hazırladıkları ödevler verilmekte, bu ödevler için en az 3 akademik kaynağı APA stilinde göstermeleri istenmektedir. Bu yolla öğrencilerin bilgiye ulaşma yollarını öğrenmeleri ve akademik alan yazın taraması yapmaya aşinalık kazanmaları amaçlanmaktadır. Sonrasında öğrencilerden ödevlerini anlatmaları istendiği için ödevi okuyarak ve anlayarak yapmaları sağlanmaktadır.

İkinci sunum İstanbul Gedik Üniversitesi'nden Dr. Öğretim Üyesi Ayşe Deniz Ünan Gökten tarafından gerçekleştirilmiş olup İngiltere ve Türkiye'deki üniversite eğitim sistemlerini karşılaştırarak ölçme-değerlendirme konusuna odaklanmaktadır. Türkiye'deki yüksek öğrenim kurumlarında bir dersi tamamen aynı öğretim elemanı verirken, İngiltere'de teorik ders anlatımını öğretim üyesi yapmakta, sonrasında küçük sınıflara (18-20 kişilik) ayrılan öğrenciler, dersin asistanlarının gözetiminde tartışma ve uygulama yapmaktadır. İngiliz sistemi, öğrencilerle birebir ilgilenmeyi ve uygulamayı motive edici bir sistemdir. Dersin ölçülmesi konusunda ise Dr. Ünan Gökten, Türkiye'de açık uçlu sınav sorularını ölçme kriterlerinin yeterince net olmadığını, bu yüzden de öğrencilerin yazılı sınavlara karşı bir önyargı geliştirdiğini ifade etmiştir. Öneri olarak ise ‘açık-uçlu soruların ucunu kapamayı’ yani öğrencilere hangi noktalara değinirlerse kaç puan alacaklarını ve konuyu hangi seviyede ele alırlarsa buna bağlı olarak harf/rakam notlarının kaçta denk geleceğini açıklayan bir rehber hazırlamak ve öğrenciyi de bu konuda bilgilendirmek ileri sürülmüştür. Ayrıca sınav kâğıdı okurken isimleri kapatmak da daha tarafsız olmayı sağlayacaktır.

Panelde öğrencilerin yazmaktan kaçınmaları, hatta sosyal bilim öğrencilerinin bile test sınavlara alışık olması ve üniversitede de bunu talep etmesi sorunu ele alınmıştır. Panel katılımcıları, yine de açık uçlu essay tarzı sorular sormakta ısrarcı olarak öğrencilere yazmayı becerisini kazandırmaya gayret ettiklerini ifade etmiştir.

Çalıştay, katılımcılar tarafından olumlu değerlendirilmiş olup, değerlendirme formunu dolduran 7 kişiden hepsi çalıştayın amacına ulaştığını ifade etmiştir. ‘Çalıştayla ilgili genel değerlendirmeniz nedir?’ sorusuna 1-5 arası cevaplar sıralanmış (1=yetersiz, 5=mükemmel), 6 katılımcı 5’i, 1 katılımcı ise 3’ü işaretlemiştir. En faydalı bulunan konular deneyim paylaşımı olurken, katılımcılar PechaKucha, simülasyon ve ders güncesi tekniklerini kendi derslerinde uygulamayı düşündüklerini belirtmiştir.

Çalıştayın sonunda bir çıktı olması amacıyla bir anket oluşturup öğretim üyelerine uygulanması, sonucun değerlendirilip bir konferansta sunulması veya bu konuyu daha geniş ele alan bir panel önerilmesi, bir dergiye özel sayı hazırlanması gibi fikirler ortaya atıldı. Mail grubu ve Whatsapp grubu kuruldu.